

mammadaba

Dzīvo Latvijas valsts mežos

Vasaras

naktī

"Latvijas valsts meži" un mammadaba gaida tevi ciemos!

"Latvijas valsts meži" jau brīdināja:

**NEMĒSLO MEŽĀ!
PAR CŪKU PĀRVĒRTĪSIES!**

Vasaras naktis Latvijas mežos ir īpašas, maģisku notikumu un iespaidu pilnas. Silts dienvidu vējš griež deju starp slaikajām priedēm, un mēness gaismā mazas eglītes pārtop teju par raganiņām ar smailiem pīķiem cepuru galos. Ēnu teātri mīl spēlēt arī viedie akmeņi LVM Pokaiņu mežā, garāmgājējiem vēstot mūsu senču vēsturi. Kuš, ieklausies, vai dzirdi? Tur pūce izziņo medību laiku un ūpis dziļi, nopietni atbalso. Ja sauc tiem pretim, kāds vilku mazulis, šķiet pārpratuma pēc, uzvelk garu, griezīgu meldiņu, ko tālumā var sadzirdēt, vien ausis ļoti saspicējot.

Maģisks pieskāriens mežā mūs gaida ik uz soļa, un tieši vasaras saulgriežos enerģija te esot visspēcīgākā. To uzsūkuši ne vien koki un akmeņi, bet arī citas meža veltes, ko pati Meža māte glabā savā aptiecinā, rūpējoties par katru sastapto iemītnieku. Vai jūti? Tur reibinoši tvan noslēpumainā dāma – smaržīgā naktsvijole, ietēpusies baltos ziedu ķekaros, gluži kā spīgana vilina meža viesus savā virzienā. Cita baltā dāma mīt LVM Jaunmoku pilī, labsirdīgā Dorīte, kas klusām klīst pils gaitenēs, sendienu mīlu atminoties. Uzmaniģu vērotāju tā, iespējams, aizvedīs uz zudušajām pazemes ejām, kas saglabājušās vien kartēs un nostāstos, bet nav uzietas jau veselu gadsimtu! Un tie nav vienīgie noslēpumi, ko pazeme glabā – vēl vietām zeme iekrīt, paraujot visu sev līdzī. To redzējis retais, bet dzirdējis ne viens vien! Un, ja ieklausās, var sadzirdēt arī nostāstus, ko Īles nacionālo partizānu bunkurs gatavs vēstīt par traģiskajiem notikumiem, kas piedzīvoti pēc Otrā pasaules kara.

Mežā galvenais ir ļaut vaļu visām mūsu sešām maņām – nudien ar piecām var būt par maz! Tik daudz te ko tvert un piedzīvot, un tieši tagad ir īstais laiks. Mežs mums ir gēnos, tas nu ir skaidrs, un Māris Olte tam ir spilgts piemērs! Tieši viņš zina stāstīt, kur mežā doties sava gara meklējumos. Vai esi tam gatavs?

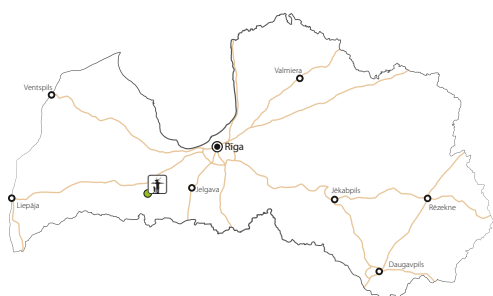
Noderīgi:

Iejas vēl citām aktivitātēm Latvijas valsts mežos skaties:
<http://www.mammadaba.lv/objekti/aktivitates>

Čivini: @mammadaba

Noticēt brīnumiem

Rīga – 90 km
Ventspils – 169 km
Daugavpils – 277 km

LVM Pokaiņu mežs

"Senpokaiņi",
Naudītes pagasts, Dobeles novads, LV-3724

☎ 26392564, 63729177

@ tervete@lvm.lv

Ja kāds lūkotu atklāt meža noslēpumus un būtu gatavs prātam netveramajam, to atrast varētu vienā no neierastākajām vietām Latvijā – LVM Pokaiņu mežā. Tā ir enerģētiski spēcīga un acīm ļoti interesanta vieta, kur smelties spēkus un sevi atklāt no jauna.

Izzināt mežu ar Mežainīti un Ugunsvīru

Neskaitāmi akmens krāvumi, kas izvietoti āderu tīklos, lielle akmeņi, akmeņu terases, laivas un citi interesanti veidojumi te – LVM Pokaiņu mežā – tiek uzieti vēl aizvien. Zinātnieku pētījumi vedina piekrist domai, ka šī vieta ir ļoti sena un cilvēku veidota, vēl jo vairāk – tā ir apvīta ar teiksmainiem stāstiem par reiz notikušiem dīvainiem atgadījumiem. Zintnieki un dziednieki akcentē šīs vietas spēcīgo enerģētiku, kas palīdz daudzos sarežģītos dzīves gadījumos. Daudz par šo vietu zina stāstīt Pokaiņu Mežainīte – LVM Pokaiņu meža dvēselīte, kas apmeklētājiem biežāk redzama mazliet izspūrusi, ar ķērpju rotām matos un sūnu zaļā apmetnī. Viņa sauc sev līdzī meža takās skatīt retas puķes, augus un sēnes, un bērzus, kuriem ir divas vai vairāk galotnes. Aizved pie skanošajiem kokiem, kur katrs pats, pieliekot stumbram ausi, var pārliecināties, kā koki skan. Rāda akmeni, kurš palīdz remdēt muguras sāpes. Nedaudz tālāk ir vieta, uz kuriem pilnmēnesī dodas pāri, kuriem pat ārsti nespēj līdzēt tikt pie atvasītes. Bet, pie cita akmens krāvuma pastāvot, cilvēkam izplēn drūmas domas un tiek iegūtas atbildes uz neviļus uzdotiem jautājumiem. Aizved vietās, kur kāds, kurš redz un jūt vairāk nekā vairums cilvēku, redzējis vīzijas, pat par Nameju stāsta! Te ir jābūt atvērtam nezināmajam un nesaprotamajam, ir jātic brīnumiem – tikai tad labās lietas var notikt ar katru no mums! To zina stāstīt Ugunsvīrs, kas tepat, uguntiņu nakts tumsā kurinot, jau gaida pie lielās meža piramīdas. Pasēžot uz apses bluķīšiem un uzņemot enerģiju, var paklausīties Ugunsvīra stāstu par uguni, par kokiem – ir tik daudz interesanta, ko uzzināt! Un atvadoties var paņemt līdzī apses ripiņas, kas tik labi palīdz atbrīvoties no sāpēm un tik jauki smaržo!

Saulgriežu mistērija

Ir daudz stāstu sakrājis šo gadu laikā, ko cilvēki LVM Pokaiņu mežā piedzīvojuši tieši Saulgriežu naktī. Paliekot mežā gaidīt saullēktu, ir notikušas interesantas lietas – dažiem kāds neredzams garīšs čabinājis un staigājis līdzī, citam izdekušās fotogrāfijas ar savādiem gaismas aplīšiem un nesaprotamiem veidojumiem. Bet saullēkta iespaidus Baltajā kalnā nav iespējams vārdos izteikt – daba Pokaiņos ir brīnumskaista un neizskaidrojama!

Katram pašam jānododas pa meža noslēpumainajām takām izzināt acīm neredzamo, bet tomēr esošo. Tiem, kam patīk vienkārši būt dabā, ir iespēja kaut visu dienu staigāt pa ainaviski skaistajām meža takām, kas vijas stāvās nogāzēs un ieplakās, priecāties par dabas skatiem, baudīt mieru un klusumu. Tie, kuriem sakrājis gana daudz sadzīves un veselības problēmu, var pabūt pie akmeņiem, izstaigāt enerģētisko veselības taku balto bērzu svētīrē un uzņemt spēku piramīdā. Ir daudz jauno pāru, kuri meža piramīdā brauc noslēgt laulības, jo tad tām ir īpašs spēks – vismaz tā viņi paši jūt. Arvien vairāk ir to, kuri Pokaiņos svin ne tikai kāzu godus, bet arī jubilejas. Pēc pastaigas pa mežu var omulīgi pasēdēt mājīgajā āra lapenītē pie kamīna un cienāt viesus ar ugunskurā gatavotu maltīti. Lai visu varētu paspēt bez steigas, ir iekārtotas arī telšu vietas nakšņošanai.

Pokaiņi māca vienkāršas patiesības – piedot un nenosodīt, lūgt un pateikties. Un visu darīt ar mīlestību. Ja cilvēks tam ir gatavs, šeit patiesi var saņemt to, kas katram visvairāk ir vajadzīgs! Vai nav skaista mistērija?

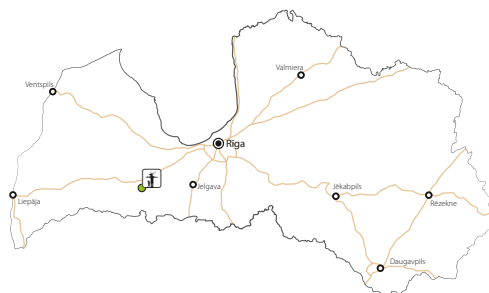
Noderīgi:

Uzzini, kā satikt Mežainīti un Ugunsvīru:
<http://www.mammadaba.lv/objekti/top-12/pokainu-mezs>

Meža

patvērumā

Rīga – 99 km
Ventspils – 167 km
Daugavpils – 294 km

LVM Īles nacionālo partizānu bunkurs

Zebrenes pagasts, Dobeles novads

LVM Zemgales reģiona
Īles iecirkņa vadītājs Gundars Freimanis

 29182911

Mežs ir viens no lielākajiem noslēpumu glabātājiem, kas savā garajā mūžā sastapis un piedzīvojis daudzus priekšpilnus, skumjus un pat baisus notikumus. Ja šāda pastaiga nakts tumsas ielokā starp vairāku desmitu gadu senu notikumu lieciniekiem mežā nešķiet pārāk biedējoša un pārdroša, tad Baltijas lielākā partizānu bunkura izzināšana var kļūt par cieņpilnu un interesantu vēstures liecību atklāšanas veidu.

Pēdējā kaujā

Baltijas valstīs lielāko bunkuru – slēgtu, labi maskētu ziemas mītni ar 9x6 metru lielu dzīvojamo platību – Īles mežos 1948. gada rudenī izbūvēja apvienotās latviešu – lietuviešu grupas partizāni, lai cīnītos par brīvu valsti. Viņu galvenais uzdevums bija neļaut jaunās varas pārstāvjiem justies mierīgi, iekārtojoties Latvijā kā savās mājās.

27 cilvēku grupu Īles bunkurā vadīja gados jaunais komandieris Kārlis Krauja (īstajā vārdā Visvaldis Brizga). Disciplīna bija stingra, militāra. Par partizānu nevarēja kļūt kurš katrs, bija nepieciešams galvotājs, piemēram, Īles bunkurā varēja nokļūt, vien uzrādot naudaszīmi ar īpašām ieteicēja atzīmēm. Par spīti drošības pasākumiem, partizānu rindās tomēr bija iefiltrējies nodevējs.

1949. gada 17. martā Īles bunkurā tika izcīnīta pēdējā kauja pret 760 vīru lielo Valsts drošības ministrijas jeb čekas karaspēku. Piecpadsmit partizāni gāja bojā, deviņi tika sagūstīti un kopā ar atbalstītājiem izsūtīti uz Sibīriju. Ik gadu 17. martā vēstures notikumu liecinieki un partizānu tuvinieki tiek piebūvēti, lai pieminētu šos vīrus.

“Partizānu dienas lielākoties tika aizvadītas pašizveidotajā bunkurā, spēlējot kārtis vai uzdziedot. Drošības nolūkos bez liekas vajadzības neviens laukā negāja. Vienīgais darbs, kas ļāva izkustināt kājas, bija pedāļu mīšana dinamo generatoram, kas nodrošināja gaismu un darbināja radiofonu. Uz maiņām katrs pa 10 minūtēm mina pedāļus,” atceras viens no izdzīvojušajiem partizāniem Modris Zihmanis, kuram bunkurā bija dots segvārds Bocmanis. Pateicoties viņam un Alfonam Kalniņam, ir izdevies precīzi atjaunot 1949. gada bunkura ainu.

Izjust bunkuru *uz savas ādas*

Sešdesmit gadus pēc asiņainajiem notikumiem, pateicoties LVM atbalstam un vēlmei saglabāt vēstures liecības, ar vairāku domubiedru palīdzību tika uzsākti bunkura atjaunošanas darbi.

- 1992. gadā zemessargi kopā ar Daugavas Vanagiem un patriotisko organizāciju pārstāvjiem atraka saspridzināto bunkuru, un pārāpbedīja kritušos kaujiniekus Dobelē, Virkus kapos.
- Pateicoties četriem dzīvi palikušiem partizāniem, tika izveidots bunkura apveids.
- Tapa ideja atjaunot bunkuru tā oriģinālajā veidolā Meža dienu ietvaros. 2009. gadā Īles bunkurs tika pilnībā atjaunots, taču laika gaitā daba darīja savu un bunkurs kļuva apmeklētājiem bīstams.
- 2013. gadā, ieguldot 70 000 eiro, LVM organizēja daudz nopietnāku bunkura celtniecību, piesaistot pazemes konstrukciju būvniecības speciālistus.
- Atjaunojot bunkuru, saglabātas divas izejas – galvenā eja un rezerves lūka.
- Bunkura kopgarums, ieskaitot ejas, sasniedz 60 metrus.

Bunkurs ir veidots no dzelzsbetona ar atbilstošu hidroizolāciju, tāpēc tagad tas apmeklētājiem ir drošs un kalpo par interesantu apskates objektu. Bunkura iekšpusē ir krāsniņa, galds un šauras lāviņas, uz kādām reiz gulējuši partizāni. Bunkura vēsums, kas valda karstā vasaras dienā, vai šķietamais siltums, kas jūtams stindzinoši aukstajā ziemas naktī, sniedz vienmazu, toties ticamu sajūtu gammu vēstures liecību medniekiem.

Sadarbībā ar LVM Zemgales reģiona darbiniekiem ikvienam ir iespēja ne vien izziņāt vēsturiskos notikumus, bet arī pavadīt nakti Latvijas cīnītāju bunkurā, izjūtot tajā valdošo noskaņu. LVM darbinieki iepazīstinās ar apkārtni un sniegs drošības instrukciju.

Apmeklējot bunkuru, jāievēro!

- Ar uguni mežā – uzmanīgi! Mežā ugunsnedrošajā periodā aizliegts kurināt uguni ne tikai bunkura krāsniņā, bet arī ārpusē esošajā atpūtas vietā.
- Bunkurā jāievēro ugunsdrošība! Sveces likt uz īpašiem paliktņiem un izvēlēties tādas, kas nevar apgāzties. Aizejot – nodzēst liesmu.
- Siltumam un noskaņai bunkurā atļauts kurināt krāsniņu no rudens līdz agram pavasarim, kad mežos nav spēkā ugunsbīstamais periods. Krāsns skurstenis ir iešūts kokā, pirms kurināšanas – obligāti jānoņem koka dekoratīvie stiprinājumi, kas atrodas skursteņa galā.
- Temperatūra bunkurā ir nemainīga – aptuveni 10 °C, tāpēc jādomā par atbilstošu apģērbu un segām neatkarīgi no laikapstākļiem.
- Jāņem vērā, ka gulēšanai paredzētās koka lāviņas ir šauras – tikai 50 centimetri.
- Nodrošināties ar pietiekamām pārtikas un dzērienu rezervēm.
- Smēķēšana un alkohola lietošana pazemes bunkurā ir stingri aizliegta.

Īles mežs vēl atceras partizānu klusos soļus un viņu pēdējo kauju. Mežs vēl daudz varētu stāstīt par cilvēkiem, kam reiz deva patvērumu, par viņu ticību un cerību.

Zemgales līdzenumi un Kurzemes pauguri

Ceļš uz Īles nacionālo partizānu bunkuru aicina iepazīt to Latvijas pusi, kur Zemgales līdzenumi plūstoši pārvēršas Kurzemes paugurainēs. Šeit auglīgas, plašas un labi iekoptas lauksaimniecības zemes mijas ar ainaviskiem pakalniem, zaļiem mežiem un dzidriem, zivīm bagātiem ezeriem.

Kad gūts ieskats Latvijas vēstures lappusēs, ceļojumu var turpināt, iepazīstot skaisto apkārtni un baudot mieru un atpūtu, dodoties pārgājienā, velobraucienā vai pārbraucienā ar auto. Vienpus Īles bunkuram dabas mīļotāji var iepazīt Krievu kalnu un Pokaiņu meža noslēpumus, bet dodoties uz otru pusi, izbaudīt liego šūpošanos LVM Lielauces ezera viļņos, sēžot laivā ar makškeri rokās, pēc tam nakšņojot "peldošā mājiņā" turpat uz ezera. Laivu loma un licenzētā makškerēšana pieejama arī Krievu kalna tuvumā esošajā Lielajā Vīpēdī. 20 ha lielajā ezerā savulaik lielo lomu ķēris arī Kārlis Ulmanis.

- *Kaut pamesta, tomēr arvien lepni stāv Struteles muiža, kur vakara mājā dzimis Dainu tēvs Krišjānis Barons. Struteles muižas parkā apskatāmi 30 svešzemju koki.*
- *Piemīņas akmens Krišjānim Baronam pie "Burtnieku" mājām Īlē, kur viņš dzīvojis no 1837. līdz 1845. gadam.*
- *Krievu kalni ievērojami neparastu vaļņa formas reljefu. Augstākā vieta paceļas 149 m virs jūras līmeņa. Virsotnei ir stāvas jumta kores forma, un no tās paveras skats uz mežainajiem Zemgales plašumiem. Pēc lielā kāpiena un pastaigas var atpūsties ierīkotajā atpūtas vietā.*
- *Zebreņu Elku kalns ir apmēram 20 metrus augsts kalns, kas izvietojies starp Zebrus un Svētes ezeru. Šeit ir bijusi zemgaļu kulta vieta.*
- *Dodoties uz Dobeles pusi ir Kartavkalna dabas taka, uz kuru ved slavenā lapeglu aleja. Stāvēt pilskalnā, var ļaut vaļu fantāzijai un iztēloties seno latviešu dzīvi – Kartavkalnā savulaik esot bijusi senlatviešu apmetne, pastāv uzskats, ka tā varētu būt Atskaņu hronikā pieminētā Babote.*
- *Viena no noslēpumainākajām un leģendām apvītākajām Zemgales vietām, ko noteikti ir vērts apskatīt, ir Elles kalns, par kuru teikās stāstīts kā par velna mitekli. Elles kalns ir mākslīgi izbūvēta ala ar 30 metru garām pazemes ejām, kas pārsegtas ar mūrētām mucveida laukakmeņu velvēm. Nesen ar LVM atbalstu ala tika pilnībā atjaunota, izveidojot arī atpūtas vietu.*

Noderīgi:

Vairāk par atpūtas iespējām Latvijas valsts mežos lasi:
<http://www.mammadaba.lv/objekti/top-12>

Meža mātes

aptieka

Aiga Krišmane,

LVM Meža muzeja gide:

Pasaulē labākais dziednieks – daba – klusi un nemanāmi dzīvo mums līdzās. Receptē, kuru tas mums sniedz, ir katram pieejami un izmantojami visdažādākie ārstniecības līdzekļi.

Veselība ar saules spēku

Tā vien šķiet, ka katrs bērns un pieaugušais zina, ka mazu nobrāzumu var saārstēt, uzliekot svaigu ceļmallapu, bet, ja apsāpas kakls, ir vērts dzert mällēpju, gaiļbikšu vai piparmētru tēju. Tomēr tas nebūt nav viss! Augu zinātāji saka, ka pļava un mežs ir īsta dārgumu krātuve – atliek vien ieskatīties un atklāt, ko veselīgu Mammadaba ir sarūpējusi! Un, kā saka dzīves pieredzes bagāti latvieši – kas saskaņā ar dabu, tas vesels. Nāc iepazīt, kas mūsu pļavās aug!

Gaiļbiksīte (*Primula veris*)

Dzeltenas taurītes, ķekaros sakārtotas, tā vien aicina, lai tās salasa un paņem līdzi. Un ziemā kūpošā tējas tasē atgādina par pavasari. Gaiļbiksītes lapas spāņu virtuvē izmanto kā lapu salātus, savukārt Anglijā ziedus izmanto pašdarināto vīnu aromatizēšanai. Gaiļbiksīšu lapiņās visvairāk vitamīnu ir tad, kad tās beidz ziedēt. No kaltētām lapām sajūtama viegla medus smarža.

Māllēpes (*Tussilago farfara*)

Pavasārī, tikko kā nokūst sniegs un saulīte apmīļo pļavas, grāvmalas un saulainas meža audzes, pirmās mostas dzeltenās saulītes – māllēpes. No svaigiem, aromātiskiem, dzelteniem ziediņiem top zaļas krāsas tēja – neaizstājama pret klepu, saaukstēšanos un ziemas nogurumu. Kas drosmīgs pagāršot – māllēpju ziedi arī svaigi ir fantastiski garšīgi!

Meža zemenes (*Fragaria vesca*)

Tās ir ne vien bezgala veselīgs kārumš svaigā veidā, bet arī vitamīniem bagāta tēja, kad sažāvētas. Arī mellenes, upenes, avenas – jāievāc vasarā, bet, pievienojot tējas tasei vēsajos rudens un ziemas vakaros, tās neskopojoties radīs vasaras noskaņu un būs labs palīgs imūnsistēmai, lai palīdzētu atturēt mikrobus no uzbrukumiem aukstos un vējainos apstākļos. Ja vēl tējai pievienojam kādu aromātisku jasmīna vai liepu ziedu... Laime pilnībā gan ķermenim, gan prātam!

Rasaskrēsliņš (*Alchemilla*)

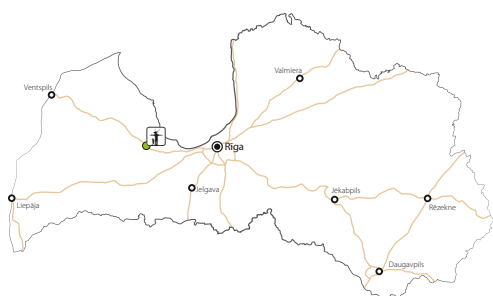
Ābeļziedu laikā, ja siltāks gads iegadājies, dārzos un pļavās sāk ziedēt raspodīņi jeb raskrēsliņi – it kā nemanāmi, bet tajā pašā laikā ar brīnumainām spējām apveltīti augi, kuru tēja ir viens no ieteicamākajiem dzērieniem sievietes veselības uzlabošanai un profilaksei. Agrās rīta stundās auga lapas kausiņi uzkrāj rasas lāses, kurās lecošai saulei rotāties. Reiz alkīmiķi un zintnieki šādi sakrātai rasai piedēvējuši maģiskas spējas.

Šos un vēl daudzus citus augus var iepazīt, apmeklējot LVM Jaunmoku pils Meža muzeju un piesakot pils parkā vāktu zaļu tēju degustāciju gida pavadībā. Ekskursija pieejama visa gada garumā!

Nebeidzamie piedzīvojumi

Rīga – 73 km
Liepāja – 162 km
Daugavpils – 294 km

LVM Jaunmoku pils

Tumes pagasts, Tukuma novads, LV-3139

www.jaunmokupils.lv

☎ 26187442, 63107125

@ info@jaunmokupils.lv

Ikvienai pilij un muižai ir sava leģenda, savs stāsts, savs vēsturiskais pārpratums vai nelaimīga mīlestība, kura arī mūsdienās nav radusi mieru un atbalsojas pils sienās. Un, ja vēl pievienojam stāstus par pagriem, ejām un slepenām istabām... Piedzīvojumi noteikti neizpaliks!

Neredzamā jaunkundze un zudušās ejas

LVM Jaunmoku pils pastāvīgā iemītniece jau gandrīz gadsimtu ir Doroteja jeb Dorīte – auklīte, kura pilī strādājusi Pirmā pasaules kara laikā, kad šeit uzturējās vācu armija. Starp viņu un kādu virsnieku uzplaukušas jūtas, bet viņš drīzumā devies tālāk frontes gaitās. Virsnieks aizbraucis, bet meitene palikusi viena mātes cerībās. Nespējot pārdzīvot šķiršanos un negribot piedzīvot kaunu, Dorīte meklējusi mierinājumu pils dzirnavu dīķī... Pēc šī notikuma pils bēniņstāvā reizumis manīts meitenes tēls baltā tērpā. Arī mūsdienās var just viņas klātbūtni – dzirdami soļi tukšos gaitenēs vai zālēs, veras durvis, kaut to vērējs nav saskatāms... Viesnīcas viesi stāstījuši par mūzikas skaņām, kas klusi nakts tumsā skanējušas tukšajā pilī. Tomēr ne katram ir bijusi iespēja Dorīti sastapt. Reiz Jaunmoku pili apmeklēja divi vācu zinātnieki, kuri nodarbojās ar dažādu enerģiju pētniecību. Iz-mantojot elektroniskus mērinstrumentus, viņi izstaigāja pili un noteica, ka visstiprākā enerģija nāk no bēniņstāva. Viņi esot pat sarunājušies ar Dorīti jeb Balto dāmu un noskaidrojuši, ka viņa ir labsirdīgs spoks. Taču noslēpumos tīti ir ne vien pils bēniņi, bet arī pagrabi.

Vietējā neoficiālā mutvārdu folklorā stāsta, ka pils teritorijā varētu būt vairākas pazemes ejas – viena no tādām vedot no pils uz kādreizējo Pienu māju jeb tagadējo viesu namiņu, savukārt parkā zem mūžzaļu krūmu pudura esot apslēpts pagājušā gadsimta militārais mantojums – armijas bunkurs.

Zinātnieki sakās redzējuši – Jaunmoka atzīmētas kādā no slepenajām militārajām kartēm, bet šī fakta pierādīšana vai noraidīšana vēl prasa pamatīgu materiālu un vides izpēti darbu. Tāpat kādreizējie pils iemītnieki atceras vītņu kāpnes uz pagrabu, kuras vedušas līdz jaunākos laikos mūrētām sienām vai aizmūrētām arkām. Tas, kas bijis aiz tām, tā arī palicis ķieģeļos un noslēpumā tīts.

Par to, ka pils un parks arī mūsdienās glabā dažādus pārsteigumus, šaubu nav. To apliecina salīdzinoši nesenie atradumi – mēbeļu komplekts bēniņos, kuru pašreiz restaurētu iespējams apskatīt pils salonos, 19. gadsimta otrajā pusē izgatavotas koka ūdens caurules fragmenti pie bijušās klēts, melnbaltu grīdas flīžu fragmenti parādes kāpnēs un vēl, un vēl...

Tikmēr ikviens ceļotājs, romantiķis vai vienkārši atpūsties gribētājs aicināts pārnakšņot pils greznajās istabās, muižas ēkas vai viesu mājas skaistajos numuriņos, kur Dorīte naktīs nāk uz guļošajiem paraudzīties – vai starp tiem nebūs pārradies arī viņas mīļotais...

Noderīgi:

Informāciju par LVM Jaunmoku pili meklē:
<http://www.mammadaba.lv/objekti/top-12/jaunmoku-pils>

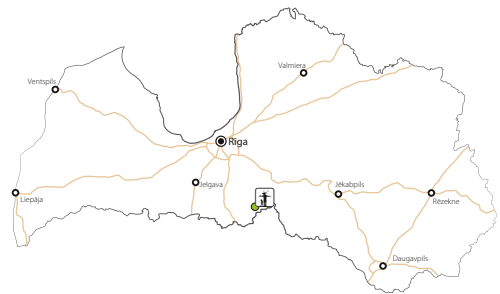

Skaistkalnes karsta kritenes

Skaistkalnes pagasts, Vecumnieku novads

Rīga – 81 km
Liepāja – 260 km
Daugavpils – 163 km

Skaistkalnes novada vides gide Laima Indriķe

 26346250

Izrādās, ka nevaram būt droši pat par zemi zem kājām, īpaši, apmeklējot Skaistkalni. Šeit ikviens var pārliecināties – pazemē valda savī, neparasti dabas likumi! Ja, šo dzirdot, kāds nodomā – vien stāstiņš, ar ko bērni cits citu mēdz biedēt pirms gulētiešanas, tā vis nav – ļaudis stāsta, ka nakts laikā reiz kādam čigānam pat traktors nozudis pazemē!

Karsta

kritenes

Kas tas ir – karsts?

Patiesi, Skaistkalnes pusē ir karsts, taču te nav runa par temperatūru vien – tas ir īpašs process, kas norisinās pazemē. Tici vai nē – šajā apvidū un vēl citur vārda tiešā nozīmē jebkurā brīdī var pazust zeme zem kājām! Karsta procesi noris tajos pazemes slāņos, kur iegūlušī ūdenī kūstoši ieži: ģipsis, dolomīts, kaļķakmens un citi. Kad ūdens pastāvīgi strāvo pazemes ūdeņos, tas kausē ūdenscaurlaidīgos iežus un pazemē veidojas tukšumi – dobumi, plaisas un pat pazemes ezeri. Tiem palielinoties, pienāk brīdis, kad zemes virskārta iebrūk tukšumā, veidojot krāteri jeb kriteni. Šie procesi norisinās vairākus desmitus metru dziļi pazemē, un kriteņu dziļums bieži pārsniedz pat 10 m.

Pats karsta process noris lēni – desmitiem, pat simtiem gadus, tādēļ vietu, kur zeme varētu pazust, prognozēt ir grūti. Vienuviet veidojas vien mazas ieplakas, citur var nogrimt pat simtiem hektāru plaša teritorija, taču to apkārtējie, visdrīzāk, pat nemanīs – tik lēni tas notiek! Pirmajā brīdī var likties – kas gan tur tik īpašs? Mežā ieplakas, bedres un pat ezerus ir redzējis ikviens, taču Skaistkalnes pusē tie veidojušies ļoti neparastā veidā. Upes – lecava un Mēmele – viena otrai pietuvojušās tik tuvu, ka lecavas upe daļu sava ūdens atdod Mēmelei caur pazemes slāņiem. Neparastā ūdens kustība, iespējams, ir iemesls, kādēļ vieta ir tik īpaša – lai gan karsta procesi notiek daudzviet pasaulē, reti kur novērojamas kritenes un karsta ezeri kā, piemēram, Mežezers un Mežmalas ezers. Skaistkalne ir viena no unikālajām vietām Latvijā, kur iespējams skatīt neticamās pārvērtības.

Ar kritenēm – uzmanīgi!

Kritenēm īpaši bagātais apvidus aizņem vairāk nekā 100 hektārus Skaistkalnes pagasta un ir ieguvis valsts aizsardzības statusu. Šī teritorija novērtēta kā dabas piemineklis ar nosaukumu “Skaistkalnes karsta kritenes” un iekļauta arī Eiropas aizsargājamo teritoriju *Natura 2000* sarakstā. Šīs kritenes ir biotopi – vietas, kas piemērotas retu sugu un kukaiņu attīstībai. Tas ir viens no iemesliem, kādēļ jāatceras – kritenēs kāpt ir aizliegts! Tādējādi tiek sargāta tā retā dzīvā radība, kas nemanāmi mājā tik neparastajos veidojumos. Turklāt kāpšana tajos ir bīstama – kritenes var slēpt pazemes tukšumus un kanālus jeb tā dēvētos “ūdensrijējus”. Vēl viens nepazīstams un neparasts mošķītis, kas mīt Latvijas valsts mežos!

Noderīgi:

Vēl citi objekti, ko vērts apskatīt:

<http://www.mammadaba.lv/objekti/aktivitates/164-apskates-objekts>

Mežs mums

gēnos

Foto: Ieva Epnere

Māris Olte,

vides pētnieks, televīzijas raidījuma "Vides Fakti" vadītājs un raidījuma "TE" žurnālists

"Kad runājam par izdzīvošanu vai nakšņošanu mežā, cilvēkiem tā saistās ar kaut ko grūtu, kaut ko tādu, ko par spīti visam var izdarīt. Tomēr otra nozīme ir – baudīt to. Turklāt Latvijā nav tādu apstākļu, kas nopietni varētu apdraudēt šo iespēju – baudīt mežu."

Uzšķil kramiņu

Māris ir pārliecināts, ka Latvijā nav tādas vietas un laika apstākļu, kuros mēs nevarētu nakšņot mežā. Piemērots apģērbs, pretodu līdzeklis – kas vēl nepieciešams, dodoties mežā pārļaut nakti? “Mūsdienās ir plaša izvēle labam tūrisma ekipējumam – teltīm, guļammaisiem u. tml. Minimālais ekipējums ir labs paklājīņš. Ja ir lietuss – guli teltī, vāri *roltonus* uz maza prīmusiņa, iesmej par to, ka ārā viss ir slapjš, un ieklausies, cik brīnišķīgi bungo lietuss. Slēpjoties no lietuss un ērtākai dabas baudīšanai noteikti var izmantot lapenes, ko piedāvā AS “Latvijas valsts meži”. Ir galdi, nojumes, citur – pat malkas krājumi,” Māris iesaka un atgādina, ka telts vietai jāizvēlas augstāka vieta, kā arī kuplāka lapotne, kas spētu pasargāt no lietuss.

Māris iesaka palasīt Džeroma K. Džeroma grāmatu “Trīs vīri laivā”: “Lai iemācītos reaģēt ar humoru uz visu, kas ar tevi notiek, un pasmieties par sevi, par to, ka varbūt sēdēsi mežā un kā slapja vista gaidīsi rītu, un nevienam nezvanīsi, lai glābj.”

Ugunsкура iedegšanai noderēs nazītis, šķiltavas vai sērkociņi, savukārt kramiņš var ienest patīkamu dažādību. “Mazais izaicinājums varētu būt ar kramiņu iekurt ugunsкуру. Ir vērtīgi pamēģināt un pārbaudīt, vai vari dabūt to dzirksteli,” ierosina Olte un piebilst, ka materiāls ugunscuram jāmeklē zem eglēm, kur sausie pazari, jāsavāc bērza tāsis. Vajag censties radīt daudz ogļu un stipru siltumu, tad degs arī slapjāks kurināmais.

Neesi pārgalvīgs – esi drošs!

“Vienīgais, no kā mežā būtu jāuzmanās, ir ērces. Kā zināms, pret Laima slimību potes nav, un vakcinēšanās negarantē arī pilnīgu drošību pret ērcu encefalītu. Ir jāievēro profilaktiski pasākumi – vēlams vilkt gludu apģērbu, lai ērce nevar pieķerties, lietot galvassegu. Neiet pārgalvīgi kā briedim mežā un atcerēties, ka ērces atrodas zālē, aptuveni augstumā līdz ceļgaliem. Ir aplami neiet mežā un iebaidīt sevi ar bīstamību. Galu galā arī pilsētas parkos ir ērces!”

Par citu dzīvo radību bīstamību Māris ir skeptisks: “Čūskas ir tur, kur tām tīk, tās īpaši nelien ārā un apzināti neuzbrūk. Lielāka iespēja tās satikt ir siltā un sausā laikā. Protams, uzmanīgām jābūt, bet tāda ir dzīvā daba – ar saviem noteikumiem.” Māris atgādina, ka vienīgās indīgās čūskas Latvijā ir odzes. Ja iekož čūska, cietušais ir jānogulda, cenšoties to lieki nekustināt, un jāzvana mediķiem. Bīstamākā vieta ir galva un kakls, kur ir aktīvāka asinsrite un inde var ātrāk izplatīties. Bet pēc būtības tas nav nāvējošs kods.

Par mazajiem, bet tik kaitinošajiem odiem Māris zina teikt, ka nereti tie vadās pēc siltuma un jau pēc smaržas sajūt cilvēku bailes būt sakostiem: “Odi ir tie, kas būšanu dabā spēj padarīt neciešamu, tomēr ir cilvēki, kas var sadzīvot ar odiem itin labi.”

Kad ir labākais laiks izbaudīt nakts burvību mežā? “Līdz odu laikam un septembris, kad bieži vien ir ļoti silts. Ar zinoša ornitologa, vides speciālista palīdzību vai informāciju no interneta vari noskaidrot, kas ir tas, ko tu saklausī krūmos, iepazīt skaņu ainavu, putnu balsu instalāciju. Tas ir kā mācēt izprast mūziku – plaša palete ar brīnumiem, ko saklausīt un iepazīt.”

“Vasaras beigās, kad ir ogas un sēnes, mežā pavadītajam laikam ir papildu ekstras. Un ēdams ir viss, tikai dažas lietas vienu reizi,” ironiju neslēpj Māris, piebilstot, ka saviem bērniem iemācījis pazīt divas ogas, ko nevar ēst – maijpuķīšu un zalkteņu ogas. Un atgādina – cilvēkiem ir jāsaprot, ka sēnes ir termiski jāapstrādā un jā-mācās pazīt indīgās. “Bez ēšanas jau var arī iztikt, galvenais, lai ir dzeramais ūdens. Iepriekš novārot, var dzert jebkuru ūdeni, pat desmit metrus no jūras malas izrokot bedri, tajā būs saldūdens. Izmantojot dabas veltes – bērzu pumpurus, brūklenes, upeņu, aveņu pazares – var iz-vārīt Meža mātes tēju.”

Zināt un atcerēties mežu

“Augstie, sausie meži nakšņošanai ir labākie. Bet nav vienādu cilvēku un vēlmju. Vajag doties tur, kur ved sirds. Meži pie jūras ir pilnāki ar atkritumiem, un tas var kaitēt mierīgai dabas baudīšanai, vai arī jāpievēršas plastmasas pudeļu vākšanai. Upju gultnes kā piltuves savāc šo dražu,” par labākajām atpūtas vietām teic Māris.

Ja ikdienas straujais dzīves ritms uz mežu ļauj lūkoties tikai no attāluma, tad, lūk, paņēmiens, kā tuvoties tam: “Iedomājies, ka ikdienas dzīve ar savu rutīnu laupa tev vitamīnu, kas saucas mežs un brīvprātīga būtība dabā. Ieplāno, ka tam ir jābūt obligātai tavas dzīves sastāvdaļai. Tāpat kā ir nepieciešams darbs ar rokām, lai galva “grieztos pareizi”. Arī kustība ir jāpieņem kā ikdienas obligātā sastāvdaļa, un bērni ies mežā tad, ja vecāki to darīs. Vecākiem pašiem ar sirdi un dvēseli ir jāizjūt šī nepieciešamība. Situācija pati pateiks priekšā, kā pavadīt laiku mežā. Cilvēkam vajadzīgs gaiss, ūdens, uguns un zeme. Kad tu iekurini ugunsgrābi, tad skaties tajā un mēģini saprast, ko tavi senči senči ir jutuši, skatoties savā ugunsgrābī.”

“Jāmācās no savas pieredzes, jāpraktizē kas jauns, ar katru reizi tas būs vieglāk un interesantāk. Tā meža un dabas sajūta mums ir gēnos, to vajag prast izmantot. Cilvēks nevis nezina kaut ko, bet nespēj atcerēties, tādēļ jārada apstākļi, kuri mudina atminēties.”

Tautas ticējumu spēks

Iedvesma vasaras nakts piedzīvojamiem, atklājumiem un drošības pasākumiem ir gūta, nu atlicis vien apaut kājas, izvēlēties savu maršrutu un doties mežā. Pirms tam gan der ieklausīties seno latviešu tautas ticējumos, kas vēsta par gaidāmo laiku. Arī Latvijas vasara ir untumu un negaidītu pārsteigumu pilna, der sagatavoties piedzīvojumiem vasaras naktī!

Negaiss

- *Pērkona negaiss gaidāms, ja vairākas dienas bijis karsts, spiedīgs un saulains laiks.*
- *Par pērkona negaisu naktī vēsta tveice vakarā un tumši, biezi mākoņi, kas sabiezē rietumu pusē.*
- *Ja, saulei lecot, tai apkārt ir gaišs laukums – gaidāma liela vētra un lietus.*
- *Ja apšu lapas stipri dreb – gaidāms negaiss.*
- *Ja zvaigznes stipri mirgo, kas liecina par lielu gaisa mitrumu un nemieru atmosfēras augšējos slāņos, sagaidāma laika pasliktināšanās.*

Lietus

- *Ja saule rietot vai austot aiziet aiz mākoņiem – būs lietus.*
- *Jo vairāk varavīksnē zaļās krāsas – jo vairāk līs.*
- *Ja lietus līst bez vēja – līs vēl ilgstoši.*
- *Ja ilgi ir mierīgs laiks un tad sāk pūst vējš – būs lietus.*
- *Ja liels vējš pēkšņi rimstas – būs lietus.*
- *Ja no rīta gubu mākoņi sāk izkļīst un debess virs tiem pārvelkas ar blāvu augsto mākoņu plīvuru – būs stipras lietusgāzes.*
- *Spilgti sarkana pamale vakarā liecina par sliktu, vējainu laiku, spilgti oranža – par stipru vēju. Sarkana rītausma – par lietu.*

Labs laiks

- *Ja dzirdams tāls troksnis un atbalss tālu skan – būs labs un sauss laiks.*
- *Ja varavīksne pēc lietus redzama vēl ilgi – laiks pasliktināsies. Ja varavīksne ātri pazūd – būs labs laiks.*
- *Ja ir salts vakars – būs karsta diena. Arī klusa un dzestra nakts liecina par to, ka laiks uzlabosies.*
- *Ja rietā un ausmā pārsvarā ir spilgti dzeltenī, zeltaini un rozaini toņi, kas liecina par mazu ūdens un lielu putekļu daudzumu gaisā, gaidāms skaidrs, sauss un bieži vējains laiks.*
- *Ja lauku ziedi atveras, kad ir apmācies – lietus nav gaidāms vai tas nebūs ilgs.*
- *Debess skaidrums un zvaigžņu daudzums debesjumā ir atkarīgs no gaisa piesātinājuma ar ūdens tvaikiem. Tāpēc – ja vasarā debesīs redzams daudz zvaigžņu vai Pieta ceļš ir spilgts un pilns zvaigznēm – būs skaidrs laiks, ja ziemā – sals.*

UZMANĪGI, LŪDZU!